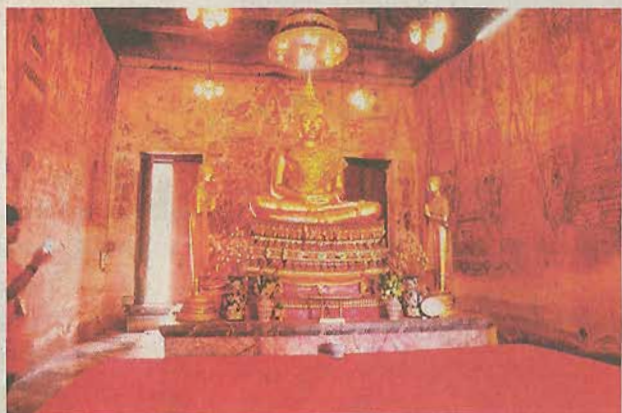

จิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดเกาะแก้ว

เที่ยวเมือง ‘พริบพรี’ ชมงานศิลป์-ถิ่นงานช่าง ฟังปราชญ์เมืองเพชร

ศาลาการเปรียญสมัยอยุธยาตอนปลายของวัดใหญ่สุวรรณาราม

จิตรกรรมในอุโบสถ

ตอนปลาย มีอายุกว่า 700 ปี

ภายในวัดยังอุดมด้วยศิลปกรรมสมัยอยุธยา
มากมาย แต่ที่โดดเด่นเป็นพิเศษคือ ฐานเสมา
ประดับลายปูนปั้น มีทั้งลายยักษ์แบก ครุฑแบก
และสิงห์แบก ซึ่งสร้างแรงบันดาลใจให้ช่างเมือง
เพชรอย่างมาก ส่วนใบเสมานั้นสร้างแบบลงรัก
ปิดทองประดับกระจก ที่ยังคงสภาพสมบูรณ์แม้
เวลาผ่านไปหลายร้อยปี

ศาลาการเปรียญสมัยอยุธยาตอนปลายของวัดใหญ่สุวรรณาราม

๖๖ มังกรศรีอยุธยาจะถูกทำลายด้วยเปลวเพลิง ทั้งจากปัจจัยภายนอกและ (คน) ภายในที่ทำร้ายกันเอง

ผ่านร้อนหนาวมา 300 ปี จีฬหลงเหลือศิลปะและงานช่างสาขาต่างๆ ไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ ภาพของเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาที่เห็นในปัจจุบัน มีเพียงซากอิฐซากปูน ที่ยากจะจินตนาการได้ว่าสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่มีสภาพสมบูรณ์นั้นมีหน้าตาอย่างไร จะสวยงามเหมือนที่กริบบางท่านพรรณนาไว้หรือไม่ ก็ไม่อาจรู้ได้

แต่ยังโชคดี ที่เมืองเล็กๆ ทางฝั่งตะวันตกอย่าง เพชรบุรี ยังอุดมไปด้วยงานช่างร่วมสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ อาจเรียกได้ว่า “อยุธยาในวัยเยาว์” โดยเฉพาะใน “วัด”

เนื่องจากเมืองเพชรแทบจะไม่ได้รับผลกระทบจากสงครามเลย และมีผู้คนอาศัยอยู่ต่อเนื่อง ไม่เคยถูกทิ้งร้างหรือทำลายลง ทั้งยังมิได้รับอิทธิพลจากศิลปกรรมภายนอก ทั้งอิทธิพลจากศิลปกรรมจีนหรือตะวันตก อย่างศิลปกรรมเมืองบางกอก ช่างศิลป์เมืองเพชร จึงยังคงรักษารูปแบบโบราณไว้ได้อย่างมั่นคง

อ.ล้อม เพ็งแก้ว

ดังนั้น ใครที่ไปเที่ยวกรุงเก่าแล้วสงสัยว่า สิ่งที่เคยอยู่เหนือซากอิฐมีหน้าตาเป็นอย่างไร ก็เชิญที่เมืองพริบพรี เพราะจะได้สัมผัสงานศิลป์แบบอยุธยาแท้ๆ ที่สมบูรณ์เป็นแหล่งสุดท้ายในประเทศไทย

คนที่กลัวว่าจะเที่ยวไม่ครบ ขอเชิญมาร่วมกิจกรรม “เที่ยวเมืองพริบพรี (เพชรบุรี) ชมงานศิลป์ ถิ่นงานช่าง ฟังปราชญ์เมืองเพชร” ที่จัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 28 เมษายนนี้ โดย มติชน อคาเดมี เป็นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่จะพาไปชมความประณีตของ

“งานช่างเมืองเพชร” ศิลปกรรมสมัยอยุธยาที่หลงเหลืออยู่มากมายในวัดเมืองเพชร

วัดแรกคือ วัดกุฎี บางเค็ม

เมื่อมาตามถนนเพชรเกษม เข้าเขต อ.เขาชัยวงศ์เป็นที่ตั้งของวัดกุฎี ต.บางเค็ม แม้จะเก่าแก่ไม่เท่ากรุงศรีอยุธยา ทว่าช่างเมืองเพชรได้ฝากฝีมือชั้นบรมครูไว้

ตั้งแต่เข้าเขตวัด จะเห็นความตระการตาของอุโบสถไม้ขนาดมหึมา สร้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ 6 โดยหลวงพ่อบุญ เจ้าอาวาสขณะนั้น โดยใช้ไม้จากนครสวรรค์ ล่องน้ำมาจนถึงเมืองเพชร จุดเด่นอยู่ที่ฝาผนังแต่ละด้านถูกแกะสลักเป็นลวดลายทศชาติและวิถีชีวิตชาวบ้านรูปแบบต่างๆ

ไฮไลต์อยู่ที่ประตูประอุโบสถ ที่ค้ำยันประติมากรรมชั้น มีลวดลายวิจิตรพิสดาร ใช้เวลาร่วม 20 ปีจึงสมบูรณ์สวยงามอย่างที่เห็นในปัจจุบัน

ภาพแปลกตาที่ไม่ควรพลาดอีกอย่างคือภาพของพระถังซำจั๋งพร้อมสาวศิษย์จากเรื่องไซอิ๋ว และพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ประทับท่ามกลางศิษย์ 2 องค์ ทางด้านตะวันตก

ปกติเคยได้ยินแต่ชื่อเสียงของช่างปูนเมืองเพชร แต่เมื่อได้มาเห็นผลงานของช่างไม้เมืองเพชร ถือว่าคุ้มจริงๆ

นอกจากอุโบสถไม้แล้ว สิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกอย่างของวัดกุฎีคือตำรายาไทยแผนโบราณ ที่โด่งดังที่สุดคือ “ยาหอมชนะลม” หรือ “ยาหอม 108” เพราะแก้อาการเจ็บป่วยได้สารพัด ชาวบ้านละแวกนั้นคอนเฟิร์ม

ออกจากวัดกุฎี ขับรถมุ่งหน้าไปทางเมืองเพชรบุรี ที่ ต.คลองกระแซง อ.เมืองเพชรบุรี เป็นที่ตั้งของ วัดสระบัว วัดเล็กๆ ที่สร้างในสมัยอยุธยา

ตอนปลาย มีอายุกว่า 700 ปี

ภายในวัดยังอุดมด้วยศิลปกรรมสมัยอยุธยา มากมาย แต่ที่โดดเด่นเป็นพิเศษคือ **ฐานเสมาประดับลายปูนปั้น** มีทั้งลายยักษ์แบก ครุฑแบก และสิงห์แบก ซึ่งสร้างแรงบันดาลใจให้ช่างเมืองเพชรอย่างมาก ส่วนโบสถะนั้นสร้างแบบลงรักปิดทองประดับกระจก ที่ยังคงสภาพสมบูรณ์แม้จะผ่านร้อนผ่านฝนมาหลายทศวรรษก็ตาม

จุดเด่นของวัดอีกอย่างคือ **พระอุโบสถลักษณะฐานแอ่นโค้ง** ขนาดกะทัดรัดที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย รูปแบบศิลปกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของยุคนั้น ทำให้มองเห็นด้านหน้าและด้านหลังโบสถ์ชัดเจน

ฐานเสมาประดับลายปูนปั้น รอบอุโบสถของวัดสระบัว

สู่ฟ้า เสมือนเรือนาวที่ลอยในทะเลสีทันดรรอบเขาพระสุเมรุ

แล้วใจก็ตื่นรัวอีกครั้งเมื่อได้เห็นภาพของจิตรกรรมบนฝา และเครื่องไม้ภายในโบสถ์ เป็นลวดลายกาวน้ำสีเหลืองบนพื้นแดง ที่ช่างสมัยนั้นเขียนแบบฟรีแฮนด์ คือไม่ได้ร่าง แต่ภาพที่ปรากฏเกิดจากการตัดสินใจอันรวดเร็วของช่างผู้มีประสบการณ์สูง ลวดลายที่ปรากฏจึงแทบไม่เหมือนกันเลย

ใจกลางเมืองเพชร เป็นที่ตั้งของ **วัดใหญ่สุวรรณาราม** วัดคู่บ้านคู่เมืองที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ใครที่มาเยือนเมืองเพชรควรแวะมาสักหน่อย เพราะสถาปัตยกรรมยังหลงเหลืออยู่ครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นเก๋งที่ครั้งจะได้พบเห็นสิ่งใหม่ๆ เสมอ (อันนี้คอนเฟิร์ม)

เช่นพระอุโบสถ ที่ภายในมีภาพจิตรกรรมเทพชุมนุมสมัยอยุธยาตอนปลาย ซึ่งถือว่างดงามที่สุดในแผ่นดินสยาม กระทั่ง **เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์** ใช้เป็นต้นแบบจิตรกรรมที่วัดร่องขุน จ.เชียงราย เมื่อยืนอยู่ท่ามกลางจิตรกรรมที่ตกแต่งด้วยสีขาว-แดง-ดำ จึงรู้สึกได้ถึงความศักดิ์สิทธิ์ที่สถานนั้น

จุดเด่นอีกอย่างคือ **ศาลาการเปรียญ** ที่เคยเป็นพระราชมณเฑียรของสมเด็จพระเจ้าเสือในแผ่นดินอยุธยา ตกแต่งด้วยลายรดน้ำปิดทองทั้งองค์ ตรงประตูด้านหน้ามีหลักฐานการโจมตีจากพม่าให้เห็น แม้จะมีความเสียหายทว่าความสวยและงามสง่ายังคงอยู่ ในบริเวณวัดยังมี **หมู่กุฏิโบราณ** ที่มีอยู่ช่างเมืองเพชร ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน อันแสดงถึงความมีฝีมือของช่างปรุงเมืองเพชรที่ไม่น้อยหน้าช่างปรุงเมืองอื่น

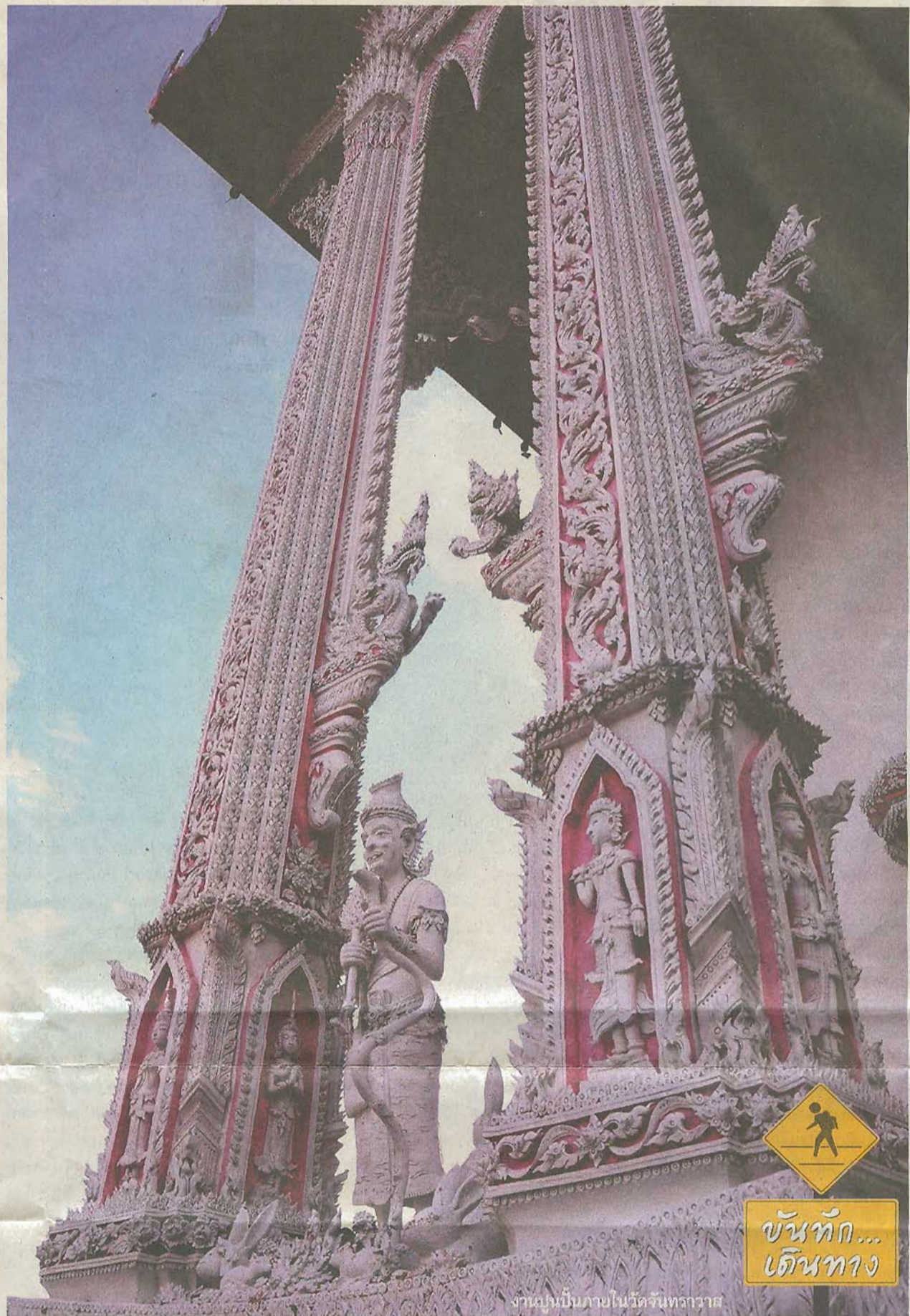
ใครที่เดินรอบวัด คงสะดุดตา กับ **ถานพระ** หรือส้วมของภิกษุแบบโบราณบริเวณหลังวัด ที่สร้างตามพระธรรมวินัยเป๊ะๆ คือ แยกส่วนแห้งและส่วนเปียกจากกันอย่างชัดเจน

เมื่อเข้าเขต ต.บ้านลาด อ.บ้านลาด วัดอีกแห่งที่ไม่ควรพลาดคือ **วัดเกาะแก้วสุทธาราม** เดิมชื่อ “วัดเกาะ” เฉยๆ เนื่องจากมีคลองล้อมรอบวัด แต่ต่อมามีการถมคลองเพื่อสร้างถนน แต่ยังคงชื่อวัดเกาะไว้

วัดนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2277 เหนือกว่าคนที่ชอบจิตรกรรมฝาผนังแบบ

อยุธยา
ในยุค
สมัย
ภาพ
ที่ถูก
ต่าง
อัน
มหา
8 ป
ชมใน
ทั้งยัง
ประ
ภาพ
พระ
หรือมี
กาย
น
การ
รัชกา
แกะ
ได้ส
สถา
ศาลา
อายุ
วิถีชี
เฉพาะ
ลาว
กระ
ช
กรรม
ได้ด
โค
โณ
หรร
คลา
กลืน
เป็น
ก
ที่สร้าง
แบบ
ง
“ความ
ด
เล่น
ศิลปะ

บันทึก...
เดินทาง

จำเนียงเป็นภายในวัดจันทราวาส

อยุธยา เพราะภาพจิตรกรรมในอุโบสถเหล่านั้นคงสภาพสมบูรณ์อย่างไม่น่าเชื่อ เช่นภาพ **วิทยากรเพาะ** คือเทวดาที่ถูกช่างประติมากรรมเป็นชนชาติต่างๆ ทั้งจีน แขก ฝรั่งเศส และ **อักษฎมหาสถานและสัตตมหาสถาน** เหตุการณ์สำคัญ 8 ประการในพุทธประวัติที่หาชมในประเทศไทยได้ยากยิ่ง ทั้งยังได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวบ้านผ่านภาพจิตรกรรม เช่น งานออกพระเมรุ, ชนชาติต่างๆ ในสยาม หรือมีชนชั้นวรรณะที่แต่งกายคล้ายภิกษุสงฆ์

นอกจากนี้ ยังมีศาลาการเปรียญที่สร้างขึ้นสมัยรัชกาลที่ 5 ตกแต่งด้วยไม้แกะสลักลวดลายสวยงาม ได้สัดส่วนตามแบบแผนสถาปัตยกรรมไทย ด้านในศาลาการเปรียญมีจิตรกรรมอายุกว่า 100 ปี แสดงภาพวิถีชีวิตผู้คนเมืองเพชร โดยเฉพาะ **"ชาวไทยโซ่ง"** หรือ **ลาวทรงดำ** ที่รักษาวิถีไว้กระทั่งปัจจุบัน

ของดีอีกอย่างในศาลาคือ

ธรรมชาติไม้จำหลัก ที่สวยงามกระทั่งมีคำกล่าวกันว่าช่างเมืองเพชร สลักได้ทัดเทียมช่างสมัยอยุธยาเลยทีเดียว

ใครรู้สึกหิว ก็แวะร้านขนมหวานตำรับไทยแท้กลางเมืองเพชรของ **"แม่ไฉน"** ที่รสชาติดูอร่อยถูกอกถูกใจและขายมายาวนาน แม่ไม่มีบรรจุกินท์หุหรืออย่างร้านขายของที่ระลึกริมถนนเพชรเกษม แต่ด้วยรสชาติและความคลาสสิกที่กินขาดแล้ว เมื่อเปิดโหลแก้วใสแบบโบราณที่บรรจุขนม ก็จะได้กลิ่นหอมขจรกระจาย เพราะแม่ไฉนได้อบรำด้วยเทียนหอมและดอกมะลิเป็นอีกเสน่ห์ที่ชวนหลงใหลจริงๆ

ก่อนกลับ จึงแวะ **วัดจนทรวาวล** ใน ต.ท่าราบของเมืองเพชร ถือเป็นวัดที่สร้างโดยช่างฝีมือ **"ลูกศิษย์"** ช่างครุในอดีต ทว่าได้ยึดถือและสืบทอดรูปแบบและเค้าโครงงานปูนปั้นแบบโบราณไว้แบบจัดเต็มอีกเช่นเคย

งานศิลปกรรมของวัดนี้ผสมผสาน **"ความเก่า"** แบบอยุธยาและ **"ความใหม่"** ของยุคได้อย่างกลมกลืน

ตระเวน (5 วัด) เมืองเพชรมา 1 วันเต็ม พบว่าเพชรบุรียังคงมนต์เสน่ห์สำหรับผู้ที่ต้องการค้นหาเสมอ โดยเฉพาะคนที่ชื่นชอบและรักในงานศิลปะโบราณ มีวัดวาอารามแทบทุกหัวระแหง แถมยังได้เกร็ดความรู้ทาง

ตัวอย่างงานไม้ที่วัดกุฎี บางเค็ม

ช่างเมืองพริบพรี

สกุลช่างเมืองเพชร มีต้นกำเนิดจากช่างพื้นบ้าน ที่พัฒนาฝีมือ รูปแบบ และเนื้อหาจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เช่นจิตรกรรมที่อุโบสถของวัดใหญ่สุวรรณาราม, วัดเกาะแก้วสุทธาราม, จิตรกรรมฝาผนังของอุโบสถวัดมหาสมณาราม แต่ที่ได้รับการยกย่องว่างามคือ จิตรกรรมฝาผนังของพระอุโบสถวัดสระบัว และพระวิหารหลวงวัดมหาธาตุวรวิหาร

ใครได้ชมอย่างพิถีพิถันจะพออาจสรุปได้ว่า จิตรกรรมที่ปรากฏผนัง ประตู หรือหน้าต่างในพระอุโบสถ พระวิหารหรือศาลาการเปรียญตามวัดต่างๆ ไม่ใช่เพียงการประดับเพื่อความงาม แต่ฝีมืออันละเอียดอ่อน ละเมียดละไม

ยังสะท้อนจิตวิญญาณของคนเมืองเพชรได้อย่างลึกซึ้ง

ฐานรองพระพุทธรูปที่สร้างล้อเลียนกับนักการเมือง ฝีมือช่างเมืองเพชร

ประวัติศาสตร์อีกด้วย

นอกจากจะร่วมด้วยช่วยงานช่างหลากหลายแขนงแล้ว ยังมีอาหารตำรับเมืองเพชร ที่มีเอกลักษณ์อันเกิดจากการผสมผสานกันของอาหารทะเลและอาหารภาคกลาง ออกมาเป็นของดีชาวราชดิกลมกล่อม ตบท้ายด้วยของหวานอย่างลอดช่องน้ำตาลโตนดกะทิสด อันเลื่องลือ

ใครหลงใหลศิลปกรรมไทยแบบอยุธยา หากร่วมทริป **"เที่ยวเมืองพริบพรี (เพชรบุรี) ชมนงานศิลป์ ถิ่นงานช่าง ฟังปราชญ์เมืองเพชร"** ในวันเสาร์ที่ 28 เมษายนนี้ รับรอง "สะใจ" แน่แน่นอน ทั้งยังได้รับหนังสือ **"กลับหลังหัน"** ของ อ.ล้อม เพ็งแก้ว ปราชญ์อาวุโสเมืองเพชรติดมือกลับบ้านอีกด้วย สอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์ โทร.0-2954-3977 ต่อ 2115, 2116, 2123 และ 2124 หรือดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ www.matichonacademy.com

ปติสร เพ็ญสุต